

**ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ І ПРОВЕДЕННЯ
ЄДИНОГО ДЕРЖАВНОГО
КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «МЕДСЕСТРИНСТВО»
ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ**

***Методичні вказівки
для самостійної позааудиторної роботи
здобувачів вищої освіти 1-го та 2-го курсу***

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Харківський національний медичний університет

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ І ПРОВЕДЕННЯ
ЄДИНОГО ДЕРЖАВНОГО
КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «МЕДСЕСТРИНСТВО»
ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ

Методичні вказівки
для самостійної позааудиторної роботи
здобувачів вищої освіти 1-го та 2-го курсу

Затверджено
Вченою радою ХНМУ.
Протокол № 3 від 28.03.2024.

Харків
ХНМУ
2024

Основні положення про організацію і проведення єдиного державного кваліфікаційного іспиту за спеціальністю «Медсестринство» першого (бакалаврського) рівня : метод. вказ. для самостійної позааудиторної роботи здобувачів вищої освіти 1-го та 2-го курсу / упор. Т. В. Ащеулова, І. А. Криворучко, Н. І. Макеєва та ін. Харків : ХНМУ, 2024. 32 с.

Упорядники   Т. В. Ащеулова
                          І. А. Криворучко
                          Н. І. Макеєва
                          О. М. Піонова
                          Т. Ю.Хіміч
                          Ж. І. Логвінова
                          Л. В.Завгородня
                          П. В.Свірепо
                          М. К. Бірюкова
                          А. В. Ярощук

I. НОРМАТИВНА БАЗА

Єдиний державний кваліфікаційний іспит (далі – ЄДКІ) для здобувачів 1-го курсу (1 рік навчання) та 2-го курсу (2 роки навчання) III медичного факультету за спеціальністю 223 «Медсестринство» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти проводиться згідно з навчальним планом підготовки бакалаврів, ґрунтується на узгоджених освітньо-професійній програмі «Сестринська справа» та Стандарти вищої медичної освіти України за спеціальністю 223 «Медсестринство», галузі знань 22 «Охорона здоров'я».

Організація ЄДКІ проводиться відповідно до таких нормативних документів:

1. Закон України «Про вищу освіту» 01.07.2014 № 1556-VII.
  2. Закон «Про освіту» 05.09.2017 № 2145-VIII.
  3. Закон України «Про фахову передвищу освіту» 27.12.2023 № 2745-VIII.
  4. Постанова Кабінету міністрів від 19 травня 2021 р. № 497 «Про атестацію здобувачів ступеня фахової передвищої освіти та ступенів вищої освіти на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту.
  5. Наказ ХНМУ від 12.12.2023 р. № 290-адм «Про підготовку та проведення атестації здобувачів вищої освіти ХНМУ у 2024 році».
  6. Наказ ХНМУ від 23.11.2023 № 176 «Про склад екзаменаційних комісій для проведення атестації здобувачів вищої освіти у 2024 році».
  7. Наказ ХНМУ від 20.02.2024 р. №28-адм «Про проведення складової атестації випускників у 2024 році з використанням ТДН в період дії режиму воєнного стану».
  8. Положення про порядок утворення та організацію роботи екзаменаційних комісій для атестації здобувачів вищої освіти у Харківському національному медичному університеті; затверджено наказом ХНМУ від 31.08.2021 № 199.
  9. Положення про організацію та проведення атестації здобувачів освіти у ХНМУ; затверджено наказом ХНМУ від 31.08.2021 № 199.
  10. Інструкція з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти у ХНМУ; затверджена наказом ХНМУ від 21.08.2021 № 181.
- Крім того, відповідно до інших нормативно-правових актів МОЗ, МОН України та ХНМУ.

II. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЄДКІ

Атестація – це встановлення відповідності результатів навчання здобувачів вищої освіти вимогам освітньо-професійної програми.

Атестація здійснюється відкрито і гласно. Здобувачі вищої освіти та інші особи, присутні на атестації, можуть вільно здійснювати аудіо-та/або відеофіксацію процесу атестації.

Атестація осіб, які здобувають ступінь бакалавра проводиться відповідно до вимог освітньо-професійної програми та навчального плану підготовки фахівців, де встановлено форму проведення та зміст атестації.

Основними засадами та принципами здійснення кваліфікаційного іспиту є об'єктивність; прозорість і публічність; незалежність; нетерпимість до проявів корупції та хабарництва; інтеграція у міжнародний освітній та науковий простір; обов'язковість; єдність методики оцінювання результатів.

Атестація здобувачів вищої освіти за спеціальністю 223 «Медсестринство» першого (бакалаврського) рівня здійснюється у формі **Єдиного державного кваліфікаційного іспиту**, який складається з двох частин:

1. Інтегрований тестовий іспит (далі – *ІТІ*) «**Крок**», який включає перевірку рівня знань з наступних напрямів:

1.1. Діагностика, моніторинг здоров'я людини та планування медсестринських втручань в контексті інфекційної безпеки.

1.2. Невідкладна долікарська допомога пацієнтам різних вікових груп.

1.3. Менеджмент та управління в діяльності медичної сестри.

1.4. Фармакотерапія.

2. Практично-орієнтований іспит (далі – *ПОІ*) – практична частина іспиту з клінічного медсестринства (у внутрішній медицині, хірургії та педіатрії), яка передбачає теоретичні питання, рішення типових ситуаційних задач, оцінку результатів лабораторних та інструментальних досліджень, а також виконання практичних навичок із наведених вище дисциплін.

Іспит «Крок» є обов'язковим компонентом індивідуального навчального плану здобувача освіти, який допускається до складання ЄДКІ за умови відсутності в нього академічної заборгованості. ЄДКІ передбачає оцінювання обов'язкових результатів навчання, пов'язаних із здатністю фахівця розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері медсестринства, визначені цим стандартом та освітньо-професійною програмою.

Іспит «Крок» – це є стандартизований тест із фундаментальних та клінічних дисциплін, що перевіряє досягнення компетентностей здобувачів вищої освіти, визначених вимогами стандартів вищої освіти, розроблений державним некомерційним підприємством «Центр тестування професійної компетентності фахівців з вищою освітою напрямів підготовки «Медицина» і «Фармація» при Міністерстві охорони здоров'я України» (далі – *Центр тестування при МОЗ*).

Практичний (клінічний) іспит – це іспит, завдяки якому оцінюється готовність випускника до впровадження професійної діяльності відповідно до вимог стандарту вищої освіти шляхом демонстрування практичних (клінічних) компонентів професійної компетентності на реальному об'єкті (людина) або на моделі (фантом, муляж, симулятори тощо).

Метою атестації є наступне:

– визначення рівня теоретичної та практичної підготовки здобувача освіти до наступної професійної діяльності;

– встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам освітньо-професійної програми.

III. ПОРЯДОК І МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЄДКІ

ЄДКІ (крім практично-орієнтованого іспиту) проводиться Центром тестування при МОЗ України, який є спеціально уповноваженою державною організацією для встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь та інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти.

Практично-орієнтований іспит проводиться екзаменаційною комісією, яка створюється у закладі вищої освіти. Це є другий етап ЄДКІ, який складається на базі випускаючої кафедри або навчально-наукового інституту якості освіти (далі – ННІ ЯО ХНМУ). Організація проведення іспиту можлива в змішаному форматі (дистанційно та очно).

При очній формі ПОІ проводиться в трьох окремих кабінетах, що заздалегідь готують для проведення практичної частини з клінічного медсестринства у внутрішній медицині, клінічного медсестринства в хірургії та клінічного медсестринства в педіатрії.

На початку іспиту здобувач освіти одержує у секретаря Екзаменаційної комісії (далі – ЕК) папки, які містять білети з трьох дисциплін і протоколи для оцінювання відповідей. Кожен білет складається з теоретичного питання, ситуаційної задачі та практичного завдання і має номер, ідентичний номеру папки. Для демонстрації здобувачами практичних навичок викладачі кафедр у кожній кімнаті на окремих столах підбирають необхідні матеріали і прилади з кожної дисципліни.

При дистанційному прийомі ЄДКІ екзамен проводиться з використанням платформ MOODL та Microsoft Teams. В Microsoft Teams організовані окремі кімнати для викладачів з кожної дисципліни, кімнати для здобувачів та окремо для модераторів екзамену. Голова та члени ЕК мають можливість відвідувати будь-яку кімнату. На початку іспиту проводиться ідентифікація здобувача, протягом всього іспиту здобувачі працюють з включеною відеокамерою. На платформі MOODL здобувач отримує екзаменаційний білет (приклад білету – дод. 2) і надсилає заповнену в протоколі форму відповіді (протокол – дод. 1). Після заповнення білету здобувач по чергово приєднуються до викладачів, які проводять опитування здобувача та оцінюють рівень оволодіння практичними навичками.

Під час демонстрації практичних навичок екзаменатори і члени ЕК звертають увагу на рівень практичної підготовки випускника: знання правил безпеки при роботі з біологічним матеріалом, вміння працювати з біологічним матеріалом, реактивами, приладами, а також вміння інтерпретувати одержані результати. При необхідності екзаменатори і члени ЕК задають випускнику додаткові питання.

Попередні оцінки екзаменатори вносять до індивідуальних протоколів здобувачів освіти (відповідно до наданого протоколу – дод. 1). Після комісійного обговорення остаточні результати оголошуються головою ЕК у присутності всіх екзаменаторів, членів комісії та здобувачів вищої освіти.

Здобувачі вищої освіти, які не згодні з результатами практично-орієнтованого іспиту, мають право подати заяву голові ЕК на апеляцію лише в день атестації.

ІV. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАЬ, УМІНЬ ТА ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

При оцінюванні практично-орієнтованого іспиту з кожної дисципліни виставляються окремо оцінки з наступним виставленням загальної оцінки, яка визначається як середнє арифметичне з трьох дисциплін. Виконання типових задач, діяльності та умінь оцінюється балами «1», «0,5» та «0», крім практичних навичок (пп. 4, 5, 9, 10, 14, 15), які оцінюються балами «1» та «0».

Результати складання атестації визначаються за 200-бальною шкалою, чотирибальною (національною) шкалою та шкалою ЄCTS (Таблиця), які заносяться до екзаменаційного листа, залікової книжки випускника та протоколів засідання ЕК та оголошуються у цей же день.

Бали національної шкали оцінювання	Бали ЄКТС	Бали національної шкали оцінювання	Бали ЄКТС	Бали національної шкали оцінювання	Бали ЄКТС
5.0	200	4.73	187	4.46	178
4.99		4.72		4.45	
4.98	199	4.71		4.44	
4.97		4.70	186	4.43	177
4.96	198	4.69		4.42	
4.95		4.68		4.41	
4.94	197	4.67	185	4.40	176
4.93		4.66		4.39	
4.92	196	4.65		4.38	
4.91		4.64	184	4.37	175
4.90	195	4.63		4.36	
4.89		4.62		4.35	
4.88	194	4.61	183	4.34	174
4.87		4.60		4.33	
4.86	193	4.59		4.32	
4.85		4.58	182	4.31	173
4.84	192	4.57		4.30	
4.83		4.56		4.29	
4.82	191	4.55	181	4.28	172
4.81		4.54		4.27	
4.80	190	4.53		4.26	
4.79		4.52	180	4.25	171
4.78	189	4.51		4.24	
4.77		4.50		4.23	
4.76	188	4.49	179	4.22	170
4.75		4.48		4.21	
4.74		4.47		4.20	

Бали національної шкали оцінювання	Бали ЄКТС	Бали національної шкали оцінювання	Бали ЄКТС	Бали національної шкали оцінювання	Бали ЄКТС		
4.19	169	3.69	154	3.22	140		
4.18		3.68					
4.17		3.67					
4.16		3.66	153	3.20	139		
4.15		3.65		3.19			
4.14	3.64	3.18					
4.13	3.63	3.17					
4.12	3.62	3.16		152		3.15	138
4.11	3.61	3.14					
4.10	3.60	3.13					
4.09	3.59	3.12					
4.08	3.58	3.11	151		3.10	137	
4.07	3.57	3.09					
4.06	3.56	3.08					
4.05	3.55	3.07		150	3.06		136
4.04	3.54	3.05					
4.03	3.53	3.04					
4.02	3.52	3.03	149		3.02	135	
4.01	3.51	3.01					
4.00	3.50	3.00					
3.99	3.49	2.99		148	2.98		134
3.98	3.48	2.97					
3.97	3.47	2.96					
3.96	3.46	2.95	147		2.94	133	
3.95	3.45	2.93					
3.94	3.44	2.92		146	2.91		132
3.93	3.43	2.90					
3.92	3.42	2.89			145		
3.91	3.41	2.87					
3.90	3.40	2.86	144			2.85	
3.89	3.39	2.84					
3.88	3.38	2.83		143		2.82	129
3.87	3.37	2.81					
3.86	3.36	2.80			142	2.79	
3.85	3.35						
3.84	3.34						
3.83	3.33						
3.82	3.32						
3.81	3.31		141				
3.80	3.30						
3.79	3.29						
3.78	3.28						
3.77	3.27						
3.76	3.26		157				
3.75	3.25						
3.74	3.24						
3.73	3.23						
3.72				156			
3.71							
3.70							
			158				
			159				
			160				
			161				
			162				
			163				
			164				
			165				
			166				
			167				
			168				
			169				

Бали національної шкали оцінювання	Бали ЄКТС	Бали національної шкали оцінювання	Бали ЄКТС	Бали національної шкали оцінювання	Бали ЄКТС
2.78	127	2.66	123	2.54	120
2.77		2.65		2.53	
2.76		2.64		2.52	
2.75		2.63		2.51	
2.74	126	2.62	122		
2.73		2.61			
2.72		2.60			
2.71	125	2.59	121		
2.70		2.58			
2.69	124	2.57			
2.68		2.56			
2.67		2.55			

Оцінка підготовки здобувачів вищої освіти зі спеціальності «Медсестринство» здійснюється диференційовано з урахуванням ступеня оволодіння теоретичними знаннями та практичними навичками відповідно до Програмних результатів навчання (*далі – ПРН*).

Одержана здобувачем кількість балів із кожної дисципліни оцінюється за шкалою ECTS («А», «В», «С», «Д», «Е») та за традиційною системою («5», «4», «3»).

Відповідність оцінювання дисциплін у балах оцінюванню в ECTS та традиційні оцінки

Оцінка дисципліни в балах	Оцінка за шкалою ECTS	Традиційна оцінка з дисципліни
180–200	A	5
160–179	B	4
150–159	C	4
130–149	D	3
120–129	E	3

Оцінки, які одержав здобувач вищої освіти під час іспиту з кожної дисципліни, складають та ділять на кількість дисциплін (тобто на 3) і вносять у протокол.

V. ПІДСУМКИ СКЛАДАННЯ АТЕСТАЦІЇ

Підсумки складання атестації підводить екзаменаційна комісія.

Результати атестації ІТІ Крок оголошує Голова комісії в останній день засідання комісії, а результати складової ЄДКІ – Практично-орієнтованого іспиту (ПОІ) – в день його складання.

Успішним складанням атестації вважається успішне складання кожної складової ЄДКІ.

У разі нескладання будь-якого з компонентів атестації здобувач має право повторно скласти його не більше одного разу. Повторне складання компоненту допускається протягом одного року з дня першого проведення атестації.

У разі повторного неуспішного складання кваліфікаційного іспиту здобувач може бути поновлений на навчання за ступенем фахової передвищої або вищої освіти за такою самою спеціальністю для повторного навчання протягом не менше як двох семестрів. Рішення про зарахування особі, яка здобуває ступінь фахової передвищої або вищої освіти, результатів контрольних заходів під час повторного навчання та надання допуску до складання кваліфікаційного іспиту ухвалюється закладом освіти.

У разі повторного нескладання будь-якого з компонентів атестації особа вважається такою, що не виконала індивідуальний навчальний план та відраховується з Університету.

Здобувачу освіти, який отримав підсумкові оцінки «відмінно» не менше як з 75 % навчальних дисциплін, передбачених навчальним планом, а з інших (25 %) – оцінки «добре» та склав атестацію з оцінками «відмінно», видається документ про вищу освіту з відзнакою.

Здобувачам, які з поважної причини (документально підтвердженої) не склали у визначений термін атестацію Ректором Університету може бути призначена додаткова дата її складання. Дата складання ІТІ Крок, компонента ЄДКІ визначається Центром тестування при МОЗ України протягом терміну роботи Комісії.

Рішення про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації приймається екзаменаційною комісією на підставі успішного проходження усіх компонентів атестації (дод. 2).

Вимоги для повторного складання атестації для осіб, які не склали її, визначаються навчальним планом, який діяв у рік закінчення здобувачем освіти теоретичного курсу.

VI. НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ, СФОРМУЛЬОВАНИЙ У ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТАХ НАВЧАННЯ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «МЕДСЕСТРИНСТВО» ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Перелік програмних результатів навчання (далі – ПРН), що перевіряються на ЄДКІ згідно з положенням та порядком проведення державної атестації здобувачів 1-го курсу (1 рік навчання) та 2-го курсу (2 роки навчання) за спеціальністю 223 «Медсестринство» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти:

- ПРН 1.** Проводити медсестринське суб'єктивне та об'єктивне обстеження різних органів і систем пацієнта та оцінювати отримані дані.
В умовах закладів охорони здоров'я (далі – ЗОЗ) та вдома шляхом спілкування з пацієнтами різних вікових груп, їхніми родичами чи близькими з оточення хворої дитини та її батьками уміти збирати скарги, анамнез захворювання та життя, алергологічний та епідеміологічний анамнез, оцінювати анамнестичні дані.
- ПРН 2.** Проводити медсестринську діагностику: виявляти та оцінювати проблеми пацієнта. В умовах ЗОЗ, удома, передбачуваних обставин вміти виявляти дійсні проблеми пацієнта, оцінювати їхню першочерговість та встановлювати медсестринський діагноз.
- ПРН 3.** Планувати медсестринські втручання.
В умовах ЗОЗ, удома та за непередбачуваних обставин вміти скласти план медсестринських втручань для вирішення дійсних та супутніх проблем пацієнтів різного віку.
- ПРН 4.** Здійснювати контроль за роботою молодшого медичного персоналу та станом інвентарю.
В умовах ЗОЗ відповідно до посадових обов'язків, з метою д отримання санітарно-протиепідемічного режиму, вміти:
– проводити навчання молодшого медперсоналу з питань виконання функціональних обов'язків та охорони праці; контролювати дотримання правил техніки безпеки молодшим медичним персоналом;
– контролювати роботу молодшого медичного персоналу; контролювати виконання правил внутрішнього розпорядку персоналом та пацієнтами; контролювати дотримання заходів санітарно-гігієнічного режиму в палатах та медичних кабінетах.
- ПРН 5.** Здійснювати медсестринське адміністрування.
В умовах ЗОЗ з метою здійснення організаційних та управлінських компетентностей вміти:
– приймати управлінські рішення, забезпечувати їх виконання на основі застосування моделей медсестринського керівництва;
– забезпечувати виконання наказів та постанов з питань охорони здоров'я;
– освоїти функціональні обов'язки керівника медсестринських служб;
– знати порядок проведення ліцензування та акредитації лікувально-профілактичних закладів, лабораторій різного профілю, тощо.
- ПРН 6.** Забезпечувати здоровий мікроклімат в колективі. Використовуючи принципи медсестринської етики та деонтології, правила між-особистого спілкування з метою створення сприятливого психологічного мікроклімату, вміти:
– спілкуватися з пацієнтом та членами його сім'ї або наближеного оточення, з медичним персоналом;

– вирішувати етичні та деонтологічні проблеми в процесі роботи з пацієнтом та членами його родини; розглядати та аналізувати в колективі професійні помилки; проводити навчання для молодшого та технічного персоналу.

ПРН 7. Брати участь у забезпеченні спостереження за здоровим і перехворілим населенням, реабілітації та диспансерного нагляду.

В умовах ЗОЗ, удома та в громаді, користуючись чинними наказами МОЗ України, з метою формування, збереження та поліпшення стану здоров'я дорослого та дитячого населення, вміти:

- вести облік диспансерних груп населення;
- робити розрахунок та аналіз статистичних показників ефективності диспансеризації;
- проводити роз'яснювальну роботу серед пацієнтів різних диспансерних груп;
- вести облік груп здоров'я;
- розраховувати та оцінювати окремі показники та показники комплексної дії мікроклімату на організм людини;
- визначати етапи медико-соціальної реабілітації пацієнта, завдання для кожного етапу;
- складати комплекс реабілітаційних заходів залежно від профілю, перебігу, періоду захворювання чи травми;
- проводити перепис дитячого населення.

ПРН 8. Виконувати медичні маніпуляції з метою забезпечення санітарно-протиепідемічного режиму.

ПРН 9. Належно виконувати медичні маніпуляції з метою забезпечення особистої гігієни пацієнта.

ПРН 10. Виконувати найпростіші методи фізіотерапії.

ПРН 11. Координувати дії за допомогою поєднання декількох навичок для забезпечення харчування пацієнта.

ПРН 12. Належно виконувати медичні маніпуляції з метою проведення заходів щодо стабілізації функціонального стану організму.

ПРН 13. Виписувати, зберігати та застосовувати фармакологічні засоби.

ПРН 14. Вміти підготувати пацієнта, здійснити забір і скерування біологічного матеріалу на лабораторне та інструментальне дослідження.

ПРН 15. Надавати екстрену долікарську медичну допомогу на підставі діагнозу невідкладного стану.

ПРН 16. Додержуватись точності при здійсненні взаємозалежних медсестринських функцій.

ПРН 17. Планувати і проводити профілактичні та протиепідемічні заходи щодо інфекційних хвороб.

ПРН18. Організовувати та проводити навчання пацієнтів та членів їхніх родин з медичних питань.

ПРН 19. Проводити медико-гігієнічну пропаганду.

ПРН 20. Належно вести відповідну медичну документацію.

**VII. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДРУГОГО ЕТАПУ ЄДИНОГО ДЕРЖАВНОГО
КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ – ПРАКТИЧНО-ОРІЄНТОВАНОГО ІСПИТУ –
ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ 1-го АБО 2-го КУРСУ
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «МЕДСЕСТРИНСТВО»
ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

З освітнього компонента «Клінічне медсестринство у внутрішній медицині»

1. Історія розвитку вчення про внутрішні хвороби. Внесок українських вчених в розвиток вітчизняної внутрішньої медицини.

2. Основні принципи охорони здоров'я людини в Україні.

3. Основні клінічні прояви захворювань легенів, методи діагностики.

4. Бронхіт гострий та хронічний. Причини, основні ознаки, діагностичні критерії, принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.

5. Бронхіальна астма. Етіологія, патогенез, клінічні прояви, обстеження, критерії діагностики, принципи лікування відповідно до протоколів.

6. Астматичний статус, клінічне обстеження, діагностика, стадії, принципи лікування відповідно до протоколів.

7. Гострі пневмонії. Визначення. Бронхопневмонія, етіологія, основні клінічні прояви, обстеження, принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.

8. Плевропневмонія. Етіологія, патоморфологічні зміни, клінічне обстеження, перебіг, можливі ускладнення, діагностика, принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.

9. Плеврит. Визначення. Ескудативний плеврит, клінічні прояви, обстеження, діагностичні критерії, значення плевральної пункції в діагностиці та лікуванні. Принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.

10. Плеврит сухий. Клінічне обстеження, діагностичні критерії, принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.

11. Бронхоектатична хвороба. Етіологія, клінічні прояви залежно від періоду, клінічне обстеження, діагностика, принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.

12. Абсцес легенів. Визначення, причини, клінічні прояви залежно від періоду, обстеження, діагностика, принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.

13. Гангрена легенів. Визначення, причини, клінічні прояви, обстеження, діагностика, принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.

14. Туберкульоз легенів. Етіологія, класифікація, клінічне обстеження, діагностика, ускладнення, принципи лікування відповідно до протоколів, специфічна та неспецифічна профілактика, Постанова Уряду щодо боротьби та запобігання туберкульозу.

15. Рак легенів. Причини, клінічне обстеження, принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.

16. Емфізема, пневмосклероз. Поняття, причини, патоморфологічні зміни в легенях, клінічні прояви, обстеження, лікування відповідно до протоколів, профілактика.

17. Хронічні неспецифічні захворювання легенів. Причини, клінічні прояви, обстеження, діагностика, принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.

18. Дихальна недостатність. Причини, клінічні прояви, обстеження, принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.

19. Гострі алергійні хвороби. Поняття про алергози та алергійні реакції негайного типу. Клінічні прояви анафілактичного шоку, набряку Квінке, кропив'янки, обстеження. Невідкладна допомога, профілактика.

20. Методи діагностики захворювань серцево-судинної системи та опорно-рухового апарату.

21. Ревматична хвороба. Етіологія, патогенез, клінічні прояви, обстеження, діагностичні критерії, лікування відповідно до протоколів. Роль українських вчених у вивченні ревматизму. Первинна та вторинна профілактика ревматичної хвороби.

22. Ревматоїдний артрит. Форми ревматоїдного артриту. Етіологія, патогенез, клінічне обстеження, методи діагностики, основні принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.

23. Системний червоний вовчак. Етіологія, патогенез, клінічне обстеження, методи діагностики, основні принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.

24. Склеродермія. Етіологія, патогенез, клінічне обстеження, діагностичні критерії, лікування відповідно до протоколів, прогноз.

25. Деформуючий остеоартроз. Причини, клінічні прояви, обстеження, діагностичні критерії, лікування відповідно до протоколів, прогноз.

26. Набуті вади серця. Визначення, причини. Клінічні прояви недостатності мітральних клапанів. Діагностичні критерії, принципи лікування відповідно до протоколів.

27. Мітральний стеноз. Клінічне обстеження, діагностичні критерії, принципи лікування відповідно до протоколів.

28. Недостатність клапанів аорти. Клінічні прояви, обстеження, діагностичні критерії, принципи лікування відповідно до протоколів.

29. Аортальний стеноз. Клінічне обстеження, діагностичні критерії, принципи лікування відповідно до протоколів.

30. Аортальні вади серця. Основні клінічні прояви, діагностичні критерії, принципи лікування відповідно до протоколів.

31. Артеріальна гіпертензія. Етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностичні критерії, лікування відповідно до протоколів.

32. Гіпертонічні кризи, клінічні прояви, невідкладна допомога. Ускладнення гіпертонічної хвороби.

33. Вторинна (симптоматична) гіпертензія. Основні причини, діагностичні критерії, лікування відповідно до протоколів.

34. Атеросклероз. Визначення, фактори ризику, форми атеросклерозу, лікування відповідно до протоколів. Немедикаментозні методи лікування атеросклерозу. Профілактика.

35. Ішемічна хвороба серця. Стенокардія, визначення, форми, функціональні класи стенокардії, клінічні прояви, діагностичні критерії, принципи лікування відповідно до протоколів, надання невідкладної допомоги при приступі. Профілактика.

36. Інфаркт міокарда. Клінічні прояви, обстеження, діагностика, перша допомога, лікування неускладненого інфаркту міокарда відповідно до протоколів.

37. Атипові форми інфаркту міокарда: церебральна, астматична, гастралгічна, безбольова. Клінічні прояви, диференціальна діагностика. Лікування відповідно до протоколів. Ранні та пізні ускладнення інфаркту міокарда. Допомога при них.

38. Гостра серцева недостатність. Серцева астма, набряк легенів, причини, клінічні прояви, невідкладна допомога.

39. Гостра судинна недостатність. Непритомність, колапс, шок. Причини, патогенез, клінічні прояви, невідкладна допомога.

40. Хронічна недостатність кровообігу. Роль Київської школи терапевтів в розробці класифікації серцевої недостатності. Причини, клінічні прояви, принципи лікування відповідно до протоколів.

41. Порушення серцевого ритму. Синусова тахікардія, брадикардія, екстрасистоля, миготлива аритмія. Диференціальна діагностика.

42. Діагностика захворювань органів травлення. Гострий і хронічний гастрит. Причини, клінічні прояви, лікування відповідно до протоколів.

43. Виразкова хвороба шлунка та дванадцятипалої кишки. Етіологія, патогенез, клінічні синдроми, діагностичні критерії, диференціальна діагностика, основні методи лікування відповідно до протоколів.

44. Ускладнення виразкової хвороби, їх клінічні прояви, невідкладна допомога.

45. Рак шлунка. Етіологія, фактори ризику, клінічне обстеження, діагностика, принципи лікування, профілактика.

46. Ентерит. Етіологія, патогенез, клінічні прояви, обстеження, діагностика, лікування відповідно до протоколів.

47. Виразковий коліт. Етіологія, патогенез, клінічні прояви, обстеження, діагностика, лікування відповідно до протоколів, ускладнення, прогноз.

48. Панкреатит. Причини. Клінічні прояви, обстеження, діагностика, лікування відповідно до протоколів.

49. Гепатит. Етіологія, патогенез, класифікація, основні клінічні синдроми, діагностичні критерії, принципи лікування відповідно до протоколів, диспансерне спостереження.

50. Цироз печінки. Поняття, причини, класифікація, клінічні синдроми, стадії, перебіг. Діагностика, принципи лікування відповідно до протоколів, ускладнення, профілактика.

51. Холецистит. Визначення, причини, класифікація, клінічні прояви, діагностика, принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.

52. Жовчнокам'яна хвороба. Етіологія, патогенез, клінічні прояви печінкової кольки, обстеження, диференційна діагностика. Діагностичні критерії, диспансерне спостереження, профілактика.

53. Методи діагностики захворювань сечової системи. Гломерулонефрит гострий і хронічний. Етіологія, патогенез, патоморфологічні зміни, клінічні прояви, обстеження, перебіг захворювання. Діагностика, принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика, диспансерне спостереження за пацієнтами.

54. Пієлонефрит гострий і хронічний. Етіологія, патогенез, клінічне обстеження, діагностика, принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика, диспансерне спостереження за пацієнтами.

55. Нирковокам'яна хвороба. Етіологія, патогенез, клінічне обстеження, діагностичні критерії, принципи лікування відповідно до протоколів. Надання невідкладної допомоги при приступі ниркової кольки. Профілактика захворювання.

56. Ниркова недостатність. Клінічні та параклінічні симптоми, обстеження, стадії. Діагностика, принципи лікування відповідно до протоколів. Види діалізу, трансплантація нирки.

57. Амілоїдоз нирок. Причини, клінічне обстеження, діагностика, лікування відповідно до протоколів, профілактика.

58. Діагностика захворювань органів кровотворення. Анемія. Класифікація, етіологія, патогенез, клінічне обстеження. Диференційна діагностика гострої та хронічної постгеморагічної анемії. Лікування відповідно до протоколів.

59. Залізодефіцитна анемія. Етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностика, диференційна діагностика, лікування відповідно до протоколів.

60. Мегалобластна анемія. Етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностичні критерії, диференційна діагностика, лікування відповідно до протоколів.

61. Гіпо- і апластична анемія. Етіологія, патогенез, клінічне обстеження, діагностичні критерії, диференційна діагностика, лікування відповідно до протоколів.

62. Гемолітична анемія. Класифікація, етіологія, патогенез, діагностика. Принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.

63. Гемобластози. Класифікація, причини. Гострий лейкоз. Патогенез, патоморфологічні зміни, клінічне обстеження, картина крові, діагностика, принципи лікування відповідно до протоколів.

64. Хронічний мієлолейкоз, сублейкемічний мієлоз, поліцитемія. Патогенез, стадії, клінічне обстеження, картина крові, діагностика, лікування відповідно до протоколів.

65. Хронічний лімфолейкоз. Патогенез, стадії, клінічне обстеження, картина крові, діагностика, лікування відповідно до протоколів.

66. Паранепротейнічні гемобластози (плазмоцитома/мієломна хвороба). Патогенез, стадії, клінічне обстеження, картина крові, диференціальна діагностика, лікування відповідно до протоколів.

67. Лімфогранулематоз. Патогенез, стадії, клінічне обстеження, картина крові, діагностика, лікування відповідно до протоколів.

68. Геморагічні захворювання. Причини, класифікація, клінічне обстеження, діагностика, принципи лікування тромбоцитопенії, тромбоцитопатії, гемофілії, геморагічного васкуліту, ДВЗ-синдрому відповідно до протоколів.

69. Дифузне токсичне воло. Причини, клінічне обстеження, діагностичні критерії, лікування відповідно до протоколів, прогноз.

70. Мікседема. Причини, клінічне обстеження, принципи лікування, профілактика.

71. Цукровий діабет. Причини, клінічні прояви, діагностичні критерії. Лікування відповідно до протоколів. Ускладнення. Допомога при комах. Дієтотерапія при цукровому діабеті.

72. Ожиріння. Причини, класифікація, симптоми та синдроми, діагностика, принципи лікування відповідно до протоколів.

73. Подагра. Причини, клінічне обстеження, діагностика, принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.

74. Захворювання гіпофіза. Причини, клінічне обстеження, діагностика лікування, профілактика.

75. Захворювання наднирників. Етіологія, клінічні прояви, діагностика, лікування, профілактика.

76. Імунні захворювання. Класифікація, причини, клінічні прояви, діагностика, лікування відповідно до протоколів, профілактика.

77. Пневмоконіоз. Причини, клінічне обстеження, діагностика, лікування відповідно до протоколів, профілактика.

З освітнього компонента «Клінічне медсестринство в хірургії»:

1. Історія розвитку вчення про хірургічні хвороби. Внесок українських вчених в розвиток вітчизняної хірургії.

2. Основні принципи охорони здоров'я людини в Україні. Організація хірургічної служби.

3. Суб'єктивні ознаки та об'єктивні прояви, що характеризують стан пацієнта з різними видами механічної травми (вивих, перелом).

4. Загальна реакція організму на травму. Шоковий індекс, значення, визначення.

5. Діагностичні ознаки травматичного шоку. Ступені тяжкості шоку та його характеристика.
6. Травматична хвороба. Поліорганна недостатність.
7. Політравма. Синдром взаємного обтяження.
8. Рани. Клінічні ознаки ранового процесу, його характеристика.
9. Види загоєння ран. Хірургічна обробка ран: види, етапи.
10. Термічний опік. Визначення. Класифікації ступенів опіку та періоди опікової хвороби, клінічне обстеження. Комбіновані радіаційні та хімічні ушкодження. Принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.
11. Дисеміноване внутрішньосудинне згортання крові (ДВЗ). Жирова емболія. Діагностика. Лікування.
12. Холодова травма. Патогенез відмороження та загального замерзання. Клінічне обстеження, діагностичні критерії, принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.
13. Абсцес. Флегмона. Фурункул. Карбункул. Панарицій. Визначення.
14. Сучасна класифікація хірургічної інфекції. Етіологія. Патогенез. Клінічні симптоми. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів.
15. Панариції та флегмони кисті
16. Лімфаденіт. Гідраденіт. Бешиха. Визначення. Етіологія. Патогенез. Клінічні симптоми. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів.
17. Остеомієліт. Визначення, причини, патогенез, клінічні прояви, обстеження, діагностика, принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.
18. Анаеробна хірургічна інфекція. Правець. Газова гангрена. Визначення. Етіологія. Патогенез. Клінічні симптоми. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів.
19. Специфічна хірургічна інфекція. Туберкульоз кісток і суглобів. Визначення. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клінічні симптоми. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів.
20. Загальна гнійна хірургічна інфекція. Сепсис. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клінічні прояви, обстеження. Діагностичні критерії. Лікування відповідно до протоколів, профілактика ускладнень.
21. Некроз, гангрена, нориця, виразка.
22. СНІД і асоційовані з ним хірургічні проблеми.
23. Травми голови. Відкриті та закриті травми голови, обличчя. Причини, клінічне обстеження, принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика ускладнень.
24. Травми головного мозку: струс, забій, стиснення. Причини. Клінічні прояви. Обстеження. Діагностика. Заходи невідкладної допомоги. Лікування відповідно до протоколів.
25. Травми шиї. Класифікація. Клінічні прояви. Обстеження. Лікування відповідно до протоколів. Ушкодження шиї і повітряна емболія.

26. Хірургічні захворювання щитоподібної залози: зоб, форми, ступені, клінічні прояви, обстеження, діагностика. Показання до оперативного втручання.

27. Пухлини ший. Рак щитоподібної залози. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів.

28. Трахеостомія. Показання. Догляд за пацієнтами із трахеостомою.

29. Вивихи та переломи нижньої щелепи. Причини. Клінічні обстеження. Діагностика. Невідкладна допомога та лікування відповідно до протоколів.

30. Травми грудної клітки. Причини, клінічні прояви, обстеження. Невідкладна допомога, діагностика та лікування відповідно до протоколів.

31. Ушкодження легень. Пульмоніт. Розриви легень. Травматична асфіксія.

32. Ушкодження серця: забій, поранення.

33. Переломи ребер, груднини, ключиці. Причини, клінічне обстеження. Діагностика. Невідкладна допомога.

34. Пневмоторакс. Етіологія. Класифікація, клінічні прояви. Невідкладна допомога. Діагностика та лікування відповідно до протоколів.

35. Гемоторакс. Класифікація. Клінічна картина. Діагностика.

36. Плевропульмональний шок. Гостра дихальна недостатність. Лікування відповідно до протоколів.

37. Запалення легень. Плеврит. Емпієма плеври. Абсцес легень. Гангрена легень. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів. Профілактика.

38. Туберкульоз легень. Етіологія. Патогенез. Обстеження. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів.

39. Пухлини легень. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів.

40. Захворювання молочної залози. Огляд, пальпація, обстеження. Спеціальні методи обстеження. Гострий мастит, клінічні прояви, лікування та профілактика.

41. Доброякісні та злоякісні пухлини молочної залози. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів.

42. Травми органів черевної порожнини, клінічне обстеження, діагностика.

43. Грижі живота. Класифікація. Етіологія. Клінічне обстеження. Діагностика. Лікування.

44. Пілоростеноз. Проривна виразка шлунка та дванадцятипалої кишки.

45. Шлунково-кишкова кровотеча. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви. Діагностика. Невідкладна допомога. Лікування відповідно до протоколів.

45. Рак шлунка. Етіологія, фактори ризику, клінічні прояви, діагностика та лікування.

46. Гострий апендицит. Класифікація. Етіологія. Клінічне обстеження. Диференціальна діагностика. Лікування. Ускладнення.

47. Гострий панкреатит. Етіологія, клінічні прояви, обстеження, діагностика та лікування відповідно до протоколів.

48. Жовчнокам'яна хвороба. Етіологія, патогенез, обстеження, диференційна діагностика. Показання до оперативного втручання.

49. Гострий холецистит. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів.

50. Гостра кишкова непрохідність, етіологія, клінічне обстеження, діагностика, лікування відповідно до протоколів.

51. Перитоніт. Класифікація. Діагностика та лікування відповідно до протоколів.

52. Хірургічні захворювання печінки.

53. Спеціальні методи дослідження товстої кишки.

54. Вроджені захворювання товстої кишки.

55. Неспецифічний виразковий коліт. Хвороба Крона.

56. Хірургічні захворювання прямої кишки. Геморой. Випадіння прямої кишки. Клінічне обстеження. Діагностика, лікування відповідно до протоколів.

57. Парапроктит. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів.

58. Пухлини прямої кишки. Етіологія. Патогенез. Обстеження. Діагностика. Лікування.

59. Травми прямої кишки. Етіологія. Патогенез. Обстеження. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів.

60. Травми органів сечової системи. Етіологія. Патогенез. Клінічне обстеження. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів.

61. Цистит. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів.

62. Нирковокам'яна хвороба. Етіологія, патогенез, клінічне обстеження, лабораторна та інструментальні методи обстеження, діагностичні критерії, лікування відповідно до протоколів. Надання невідкладної допомоги при приступі ниркової кольки.

63. Гостра затримка сечі. Етіологія, клінічні прояви, невідкладна допомога, діагностика та лікування відповідно до протоколів.

64. Туберкульоз нирок. Етіологія. Патогенез. Клінічне обстеження. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів.

65. Природжені вади розвитку сечової системи.

66. Пухлини нирок. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви, диференційна діагностика, лікування.

67. Простатит. Етіологія. Патогенез. Клінічне обстеження. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів. Профілактика.

68. Аденома передміхурової залози. Рак. Етіологія. Патогенез. Клінічні ознаки. Лікування. Профілактика захворювання.

69. Травми хребта. Етіологія. Патогенез. Клінічне обстеження. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів. Профілактика ускладнень.

70. Травми кісток тазу. Перелом. Етіологія. Патогенез. Клінічне обстеження. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів. Профілактика ускладнень.

71. Облітеруючий ендартеріт. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви, обстеження. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів. Профілактика.

72. Облітеруючий атеросклероз нижніх кінцівок. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви, обстеження. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів. Профілактика.

73. Варикозне розширення вен нижніх кінцівок. Етіологія. Патогенез. Клінічне обстеження. Діагностика та лікування відповідно до протоколів.

74. Гострий тромбоз. Класифікація. Клінічна картина. Диференціальна діагностика.

75. Посттромбофлебітична хвороба. Клінічне обстеження. Діагностика та лікування відповідно до протоколів.

76. Хвороба та синдром Рейно. Клінічне обстеження. Діагностика та лікування відповідно до протоколів.

З освітнього компонента «Клінічне медсестринство в педіатрії»:

1. Білково-енергетична недостатність у дітей раннього віку: визначення поняття. Етіологія гіпотрофій. Найбільш значущі клінічні симптоми. Принципи сестринського втручання.

2. Діагностичні критерії гіпотрофії I ступеня.

3. Діагностичні критерії гіпотрофії II ступеня.

4. Діагностичні критерії гіпотрофії III ступеня.

5. Принципи лікування дітей з гіпотрофією. Догляд. Профілактика гіпотрофій.

6. Гострі бронхіти у дітей. Етіологія. Класифікація.

7. Гострий бронхіт простий у дітей. Критерії діагностики. Лікування. Догляд.

8. Гострий обструктивний бронхіт. Критерії діагностики. Лікування. Особливості догляду.

9. Гострий бронхіоліт у дітей. Критерії діагностики. Лікування. Догляд.

10. Пневмонія у дітей раннього віку. Етіологія. Основні діагностичні критерії. Принципи сестринського втручання.

11. Класифікація пневмоній. Принципи лікування дітей, хворих на пневмонію.

12. Догляд за дітьми, хворими на пневмонію. Диспансерне спостереження.

13. Бронхіальна астма у дітей. Етіологія. Діагностичні критерії. Принципи сестринського втручання.

14. Сучасні принципи лікування дітей, хворих на бронхіальну астму.

15. Профілактика загострень бронхіальної астми у дітей.

16. Етіологія вроджених вад серця у дітей. Найбільш значущі клінічні симптоми. Інструментальні дослідження. Класифікація вроджених вад серця.

17. Діагностичні критерії відкритої артеріальної протоки.
18. Діагностичні критерії дефекту міжшлунковочкової перетинки.
19. Діагностичні критерії коарктації аорти.
20. Діагностичні критерії тетради Фалло. Лабораторні показники при тетраді Фалло.
21. Етіологія гострої ревматичної лихоманки у дітей. Великі та малі критерії гострої ревматичної лихоманки.
22. Догляд за дітьми, хворими на гостру ревматичну лихоманку. Корекція рухового режиму.
23. Первинна профілактика гострої ревматичної лихоманки у дітей.
24. Визначення активності процесу при ревматичній лихоманці. Лікування гострої ревматичної лихоманки у дітей.
25. Визначення поняття «анемія». Діагностичні критерії анемії у дітей. Лабораторні критерії тяжкості. Принципи сестринського втручання.
26. Залізодефіцитна анемія у дітей. Критерії діагностики. Лікування.
27. Профілактика залізодефіцитної анемії у дітей.
28. Критерії діагностики вітамін-В₁₂-дефіцитної анемії.
29. Гемофілія. Клінічна картина. Діагностика. Принципи сестринського втручання.
30. Надання невідкладної допомоги при кровотечах у хворих на гемофілію. Спосіб введення антигемофільних препаратів. Принципи сестринського втручання. Оцінювання ефекту гемостатичної терапії.
31. Клінічна картина тромбоцитопенічної пурпури. Принципи сестринського втручання.
32. Диференційний діагноз тромбоцитопенічної пурпури з менінгококцемією.
33. Лікування тромбоцитопенічної пурпури. Принципи сестринського втручання.
34. Етіологія лейкемій. Основні клінічні синдроми гострих лейкозів. Їх клінічні прояви. Лабораторна діагностика лейкозів.
35. Диференційна діагностика лейкозу і тромбоцитопенічної пурпури.
36. Диференційна діагностика лейкозу і апластичної анемії.
37. Принципи лікування гострого лейкозу.
38. Особливості догляду за хворим на лейкоз, що отримує поліхіміотерапію.
39. Етіологія геморагічного васкуліту у дітей. Класифікація.
40. Клінічна картина геморагічного васкуліту у дітей. Принципи сестринського втручання.
41. Диференційний діагноз геморагічного васкуліту і тромбоцитопенічної пурпури.
42. Принципи лікування геморагічного васкуліту у дітей. Критерії ефективності лікування.
43. Особливості догляду за хворими на геморагічний васкуліт. Дієтотерапія.

44. Цистити у дітей. Етіологія. Діагностичні критерії. Принципи сестринського втручання.
45. Лікування циститів у дітей. Догляд.
46. Профілактика циститів у дітей. Медикаментозна профілактика з агострень.
47. Пієлонефрити у дітей. Етіологія. Основні клінічні синдроми. Принципи сестринського втручання.
48. Лабораторні критерії пієлонефриту.
49. Лікування та профілактика пієлонефритів у дітей.
50. Етіологія гломерулонефритів у дітей. Екстрауренальні та ренальні ознаки гломерулонефритів. Принципи сестринського втручання.
51. Основні діагностичні критерії клінічних варіантів гострого гломерулонефриту. Принципи лікування гломерулонефритів у дітей.
52. Особливості догляду за хворим на гломерулонефрит.
53. Цукровий діабет у дітей. Клінічна картина. Лабораторна діагностика. Принципи медсестринського втручання. Принципи лікування.
54. Фізіологічні стани періоду новонародженості. Догляд за новонародженою дитиною.
55. Патологія періоду новонародженості – асфіксія, гемолітична хвороба, пологова травма. Догляд за хворими.

**VIII. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК ДО ДРУГОГО ЕТАПУ ЄДКІ –
ПРАКТИЧНО-ОРІЄНТОВАНОГО ІСПИТУ
ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ 1-го АБО 2-го КУРСУ
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «МЕДСЕСТРИНСТВО»
ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

З освітнього компонента «Клінічне медсестринство у внутрішній медицині»:

1. Проведення об'єктивних обстежень (огляду, пальпації, перкусії, аускультатії) дихальної, серцево-судинної, травної, сечової, ендокринної, кровотворної систем та опорно-рухового апарату.
2. Асистування при проведенні плевральної, абдомінальної, стернальної пункцій тощо.
3. Оцінка результатів лабораторних досліджень та інструментальних обстежень.
4. Виконання складних маніпуляцій.
5. Надання невідкладної допомоги при таких станах:
  - напад бронхіальної астми;
  - астматичний стан;
  - легенева кровотеча;
  - гостра судинна недостатність;

- гостра серцева недостатність (серцева астма, набряк легень);
- гостра вінцева недостатність;
- кардіогенний шок;
- гіпертонічні кризи;
- шлункова кровотеча;
- кишкова кровотеча;
- кровотеча з варикозно розширених вен стравоходу;
- перфорація виразки;
- печінкова колька;
- ниркова колька;
- гостра уремія;
- гостра затримка сечі;
- печінкова недостатність, кома;
- еклампсія;
- діабетична кома;
- гіпоглікемічна кома;
- гемолітичний криз;
- геморагічний синдром;
- анафілактичний шок;
- бронхоспазм та набряк Квінке;
- гострі отруєння.

З освітнього компонента «Клінічне медсестринство в хірургії»:

1. Проведення клінічного обстеження пацієнтів з таким станом:
  - відкрита, закрита механічна та термічна травма;
  - гнійна хірургічна інфекція;
  - онкологічні захворюванням;
  - місцеві та загальні прояви гнійної хірургічної інфекції;
  - травми і захворювання голови та шиї;
  - травми та захворювання грудної клітки та її органів;
  - захворювання молочної залози;
  - травми, грижі, запальні захворюванням живота, прямої кишки;
  - захворювання та травми сечової системи;
  - травми і захворювання хребта, кісток таза та судин нижніх кінцівок.
2. Проведення клінічного обстеження (огляду, пальпації, перкусії, аускультатії) дихальної, серцево-судинної, травної, сечової, ендокринної систем, опорно-рухового апарату.
3. Асистування хірургу при проведенні складних інструментальних обстеженнях, оперативних втручаннях.
4. Участь у проведенні переливань крові, препаратів крові, кровозамінників.
5. Оцінка отриманих результатів обстежень.

6. Обґрунтування попереднього діагнозу.
5. Надання невідкладної допомоги при наступних станах:

- поранення м'яких тканин;
- термічний опік;
- травматичний шок;
- токсико-інфекційний шок;
- відмороження;
- гостра судинна недостатність;
- місцеві і загальні прояви гнійної хірургічної інфекції;
- відкрита та закрита травма;
- травма голови та шиї;
- травма грудної клітки та її органів;
- травма живота, прямої кишки;
- шлункова кровотеча;
- кишкова кровотеча;
- кровотеча з прямої кишки;
- гостра затримка сечі;
- ниркова колька;
- травма хребта;
- переломи кісток таза;
- кровотеча з розширених вен нижніх кінцівок.

З освітнього компонента «Клінічне медсестринство в педіатрії»:

1. Техніка годування дітей першого року життя з ложки, пляшки.
2. Техніка відсмоктування слизу з верхніх дихальних шляхів у дітей.
3. Проведення штучної вентиляції легень.
4. Техніка проведення легенево-серцевої реанімації новонароджених.
5. Обробка пупкової ранки при омфалітах.
6. Проведення сеансу УФО новонародженим.
7. Пальпація, перкусія, аускультация органів грудної клітки.
8. Підрахунок кількості дихань у дитини.
9. Проведення кисневих інгаляцій.
10. Розрахунок кількості рідини залежно від віку дитини та важкості екцикозу.
11. Збирання калу у дитини для копрологічного дослідження.
12. Збирання калу у дитини для проведення бактеріологічного дослідження.
13. Пальпація живота.
14. Промивання шлунка дітям.

ІХ. ПРИКЛАДИ ТИПОВИХ СИТУАЦІЙНИХ ЗАДАЧ ДО ПРАКТИЧНО-ОРІЄНТОВАНОГО ІСПИТУ (ПОІ)

1. Пацієнтка 50 років скаржиться на слабкість, втомлюваність, прискорене серцебиття, задишку. При детальному вивченні анамнезу життя виявлений клімакс, порушення менструального циклу, рясні крововтрати, невагомний потяг до вживання у їжу крейди, глини, крохмалю. Об'єктивно: блідість шкіри та слизових, ламкі ложкоподібні нігті. Діагностичні припущення. Які лабораторні дослідження необхідні для встановлення діагнозу?

2. Бригадою ШМД доставлено до приймального відділення безтямну пацієнтку 67 років. За словами чоловіка багато років страждає на цукровий діабет. Об'єктивно: шкіра і слизові бліді, сухі, очні яблука м'які, від хворої відчувається запах гниючих яблук. Яке ускладнення виникло у хворої?

3. Пацієнтка з хронічною нирковою недостатністю готується до гемодіалізу. Скаржиться на нудоту, блювання. Яку допомогу може надати медична сестра?

4. У пацієнта 30 років раптом з'являється значний набряк обличчя, задишка, ядуха. В анамнезі кропив'янка. Яку невідкладну допомогу має надати медична сестра?

5. Пацієнт 58 років протягом 20 років страждає виразковою хворобою шлунка з типовими сезонними загостреннями, під час яких лікувався стаціонарно. Останні два роки до лікарів не звертався. Останні 8 місяців змінився характер болю, що турбує постійно – зменшився в інтенсивності, зник апетит, схуд на 15 кг. Випорожнення буває 1 раз у 2–3 дні, блювання не було. Яке ускладнення виразкової хвороби слід підозрювати у хворого? Який метод дослідження необхідний для підтвердження діагнозу?

6. Чоловік 42 років доставлений в стаціонар з приводу гострих болів у животі, які виникли раптово після їжі. В анамнезі – виразкова хвороба 12-палої кишки. При об'єктивному обстеженні: виражена ригідність м'язів передньої черевної стінки, позитивний симптом Блюмберга, перистальтика не прослуховується. Який метод обстеження слід застосувати для підтвердження або виключення діагнозу?

7. Чоловік 42 років захворів через 1,5 год після вживання жирної їжі. Болі у верхніх відділах живота, багатократне блювання, яке не приносило полегшення. Язик сухий, з білим нальотом. Живіт помірно болючий, напружений у верхніх відділах, більше зліва. Про яке захворювання можна думати? Який метод обстеження слід застосувати для підтвердження або виключення діагнозу?

8. У хлопчика 7 міс під час прорізування зубів виникла подовжена кровотеча з ясен. Мати хлопчика здорова, дідусь помер від кровотечі після травми у молодому віці. Який попередній діагноз? До якого з лабораторних обстежень його повинна підготувати медична сестра?

9. У дівчинки 5 років спостерігається лихоманка, біль у попереку, збільшення частоти сечовипускань. При огляді шкіра трохи бліда, позитивний симптом Пастернацького з обох боків. Яке захворювання має місце у хворої? До яких обстежень слід підготувати хвору у першу чергу?

10. У хлопчика 12 років спостерігається гарячка, прояви кардиту, поліартриту (ураження колінних та гомілковостопних суглобів). З анамнезу відомо, що в нього 3 тижні тому мало місце загострення хронічного тонзиліту. Який руховий режим та яку діету може порекомендувати медична сестра хворому?

11. Дитині 10 міс. Протягом 3 днів лікується з приводу ГРВІ. Сьогодні стан раптово погіршився, дитина стала неспокійною, з'явилося шумне дихання, «гавкаючий» кашель, ознаки дихальної недостатності. Надайте невідкладну допомогу.

12. У дитини 5 років, яка перебуває на стаціонарному лікуванні з приводу тромбозитопенічної пурпури, раптово виникла носова кровотеча. Складіть план надання невідкладної допомоги.

13. Хлопчик 14 років хворіє на цукровий діабет. Після ін'єкції інсуліну в нього різко погіршився стан. Шкіра бліда, пітливість, мідріаз, підвищення м'язового тону, підвищення сухожильних рефлексів, загальний тремор, судоми, зниження артеріального тиску, тахікардія, розлад психіки, рівень глюкози в крові 1,4 ммоль/л. Який патологічний стан розвинувся у хворого? Надайте невідкладну допомогу.

Х. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

3 освітнього компонента «Клінічне медсестринство у внутрішній медицині»

1. Клінічний медсестринський діагноз : навч. посібник для бакалаврів, магістрів та медсестер за спеціальністю «Медсестринство» / Т. С. Оспанова, О. С. Більченко, Ж. Д. Семидоцька та ін. ; МОЗ України, Харківський національний медичний університет. Харків : ХНМУ, 2019. 156 с.

2. Лісовий В. М., Ольховська Л. П., Капустник В. А. Основи медсестринства : підруч. для студ. мед. (фармац.) училищ, коледжів, акад. та ін-тів медсестр. 3-є вид., переробл. і допов. Київ : Медицина, 2018. 911 с.

3. Медсестринство у внутрішній медицині: підруч. для студ. мед. уч-щ, коледжів та ін-тів медсестр / О. С. Сташишин, Н. Я. Іванів, Г. П. Ткачук та ін. ; за ред. В. В. Стасюка. 4-е вид., випр. Київ : Медицина, 2017. 536 с.

4. Плеш І. А., Борейко Л. Д., Квасницька О. Б. Медсестринство в геронтології, гериатрії та паліативній медицині : навч. посіб. для студ. спец. «Сестринська справа». Чернівці : Медуніверситет, 2017. 219 с.

5. Медсестринство у внутрішній медицині / М. Б. Шегидин, І. А. Шуляр, Л. М. Подносова та ін. Київ : Медицина, 2009.

З освітнього компонента «Клінічне медсестринство в хірургії»

1. Желіба М. Д., Хіміч С. Д., Герич І. М. Загальна хірургія. Київ : Медицина, 2018.
2. Історія медицини і медсестринства : навч. посібник / Л. Ф. Луцук, В. Р. Малюта, В. І. Мельник та ін. Київ : ВСВ Медицина, 2018. 376 с.
3. Хірургічні хвороби / Я. С. Березницький, О. А. Вільцанюк, М. Д. Желіба та ін. Київ : Медицина, 2017.
4. Сестринська справа : підруч. / Н. М. Касевич та ін. ; ред.: В. І. Литвиненко, Н. М. Касевич. 3-є вид., випр. Київ : Медицина, 2017. 816 с.
5. Касевич Н. М. Загальний догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка : підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. I–III рівнів акредитації / за ред. В. І. Литвиненка. 7-е вид., випр. Київ : Медицина, 2017. 424 с.
6. Криворучко І. А., Чугай В. В., Гончарова Н. М. Медсестринство в хірургії : навч. посібник для медичних сестер-бакалаврів та медичних сестер-магістрів. Харків : ХНМУ, 2017. 56 с.
7. Тарасюк В. С., Новицький А. О., Новицька Л. А. Клінічне медсестринство в хірургії. Київ : Медицина, 2016. 361 с.

З освітнього компонента «Клінічне медсестринство в педіатрії»

1. Карен Дж. Маркданте, Роберт М. Клігман. Основи педіатрії за Нельсоном : пер. 8-го англ. вид. : у 2 т. Т. 1. Київ : ВСВ «Медицина», 2019. XIV, 378 с.
2. Педіатрія : підручник для студ. вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації / за ред. проф. О. В. Тяжкої. Вид. 4-ге, допрац. і доп. Вінниця : Нова Книга, 2016. 1132 с.
3. Nelson textbook 20th Edition by Robert M. Kliegman, MD, Richard E. Behrman, MD, Hal B. Jenson, MD and Bonita F. Stanton, MD. Видавництво: SAUNDERS.
4. The Harriet Lane Handbook. 21st edition. International edition, 2018. 1255 p.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРОТОКОЛ

проведення та оцінювання іспиту з предмету «КЛІНІЧНЕ МЕДСЕСТРИНСТВО
У ВНУТРІШНІЙ МЕДИЦИНІ, ХІРУРГІЇ, ПЕДІАТРІЇ»

Прізвище, ім'я, по батькові студента: _____

Факультет: III медичний № академічної групи: _____

Освітня програма «Сестринська справа» Спеціальність 223 «Медсестринство»

№ з/п	Типові задачі діяльності і уміння	Бали
Внутрішня медицина		
1	Знання поняття та симптомів захворювання/ стану	
2	Вміння реалізувати необхідні етапи медсестринського процесу	
3	Типова задача (уміння), що перевіряється за вибором ЗВО	
4	Вміння оцінити ступінь тяжкості хворого	
5	Вміння визначити невідкладний стан та призначити обсяг необхідного медсестринського втручання	
Педіатрія		
6	Знання поняття та симптомів захворювання/стану	
7	Вміння реалізувати необхідні етапи медсестринського процесу	
8	Типова задача (уміння), що перевіряється за вибором ЗВО	
9	Вміння оцінити ступінь тяжкості хворого	
10	Вміння визначити невідкладний стан та призначити обсяг необхідного медсестринського втручання	
Хірургія		
11	Знання поняття та симптомів захворювання/ стану	
12	Вміння реалізувати необхідні етапи медсестринського процесу	
13	Типова задача (уміння), що перевіряється за вибором ЗВО	
14	Вміння оцінити ступінь тяжкості хворого	
15	Вміння визначити невідкладний стан та призначити обсяг необхідного медсестринського втручання	
	СЕРЕДНІЙ БАЛ	
	РЕЗУЛЬТАТ ІСПИТУ	

Виконання типових задач, діяльності та умінь оцінюється балами «1», «0,5» та «0», крім пунктів 4, 5, 9, 10, 14, 15, які оцінюються балами «1» та «0»

Екзаменатори, Голова ЕК

Екзаменатор за дисципліною _____
 «Внутрішня медицина» (ПІБ)

Екзаменатор за дисципліною _____
 «Педіатрія» (ПІБ)

Екзаменатор за дисципліною _____
 «Хірургія» (ПІБ)

Голова екзаменаційної комісії _____

Дата «_____» _____ 2024

ПРИКЛАД ЕКЗАМЕНЦІЙНОГО БІЛЕТА

Білет №...

Внутрішня медицина

1. Бронхіальна астма: визначення поняття, основні симптоми.

Додаткові методи дослідження.

2. Хвора Р. 35 років звернулася до сімейного лікаря зі скаргами на гострий біль у правому підребер'ї, нудоту, блювання з домішками жовчі. Об'єктивно: температура тіла – 37,3 °С, пульс – 90 ударів за хвилину, живіт помірно здутий, при пальпації різко болючий в проєкції жовчного міхура, позитивні «міхурові» симптоми. В крові: лейкоцитоз – $15,0 \times 10^9/\text{л}$, ШОЕ – 22 мм/год.

Яка подальша тактика медичної сестри?

3. У чоловіка 72 років під час емоційного стресу з'явився стискаючий біль за грудниною з іррадіацією в ліву руку. В анамнезі у хворого – ІХС, стенокардія напруги.

З якого заходу почнете надання невідкладної допомоги?

Педіатрія

1. Діагностичні критерії гіпотрофії I ступеня.

Принципи медсестринського втручання.

2. Дівчинка 10 років скаржиться на втомлюваність, слабкість, втрату маси тіла при хорошому апетиті, спрагу, часті сечовиділення, появу рум'янцю на щоках та почервоніння шкіри над бровами, свербіння шкіри. Мати помітила появу запаху ацетону з рота дитини. Який попередній діагноз?

Яке лабораторне обстеження повинна порекомендувати хворій медична сестра?

3. У дитини 9 місяців, яка лікується з приводу гемолітико-уремічного синдрому, спостерігається затримка діурезу за попередню добу (100 мл), збільшення показників сечовини (48 ммоль/л), креатиніну сироватки крові (240 мкмоль/л), калію плазми (7,2 ммоль/л).

Який патологічний стан обумовлює тяжкість стану дитини? Яку невідкладну допомогу слід надати?

Хірургія

1. Ускладнення гострого апендициту, визначення поняття, основні симптоми.

Додаткові методи дослідження. Принципи медсестринського втручання.

2. Хвора К. 42 років, випадково вилила на руку оцтову есенцію. Скаржиться на біль у ділянці опіку. Шкіра червоного кольору, набрякла, болюча на дотик. Який діагноз?

Що повинна зробити медична сестра?

3. У хворого на пахвинну грижу 1 годину тому після підняття вантажу з'явився біль у ділянці грижового утворення і воно перестало вправлятися у черевну порожнину.

Які заходи невідкладної допомоги повинна виконати медсестра?

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Харківський національний медичний університет
 (повне найменування закладу вищої освіти)

ПРОТОКОЛ № _____ ВІД « » _____ 2024 р.

засідання екзаменаційної комісії з присудження ступеня вищої освіти бакалавр та присвоєння кваліфікації(-й):
 освітня кваліфікація: бакалавр медсестринства, професійна кваліфікація: сестра медична

Галузь знань <u>22 Охорона здоров'я</u> <small>(код, найменування)</small> Спеціальність <u>223 Медсестринство</u> <small>(код, найменування)</small> Спеціалізація (у разі наявності) _____ Освітня програма <u>Сестринська справа</u> <small>(найменування)</small> Факультет: <u>III медичний</u> <small>(найменування)</small> Номер групи: _____			Результати комплексного практично-орієнтованого кваліфікаційного іспиту	Присутні: Голова: _____ Члени: 1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____ 5. _____ 6. _____			
Екзаменаційна комісія РОЗГЛЯНУЛА матеріали атестації здобувачів вищої освіти, які виконали навчальний план і УХВАЛИЛА рішення присудити ступінь вищої освіти: <u>бакалавр</u> , присвоїти освітню кваліфікацію: <u>бакалавр медсестринства</u> , присвоїти професійну кваліфікацію: <u>сестра медична</u>				Клінічне медсестринство (у внутрішній медицині, в хірургії, в педіатрії)	Рішення екзаменаційної комісії (прописом)		
№ з / п	Прізвище, ім'я, по батькові (за наявності)	Ідентифікаційний номер з СДЕБО (ID ФО)	Ступінь вищої освіти (присудити/ не присудити)		Освітню кваліфікацію (присвоїти/ не присвоїти)	Професійну кваліфікацію (присвоїти/ не присвоїти)	6
1	2	3	4	5		6	
1.							

Всього розглянуто матеріалів ( ) здобувач
(кількість здобувачів освіти прописом)

Підписи: Голова _____
(підпис, прізвище, ім'я по батькові (за наявності))

Секретар* _____
(підпис, прізвище, ім'я по батькові (за наявності))

Члени екзаменаційної комісії:

- 1.
- 2.
- 3.

ЗМІСТ

Розділ	Сторінка
I. Нормативна база	3
II. Загальні положення ЄДКІ	3
III. Порядок і методика і проведення ЄДКІ	5
IV. Критерії оцінки знань, умінь та практичних навичок	6
V. Підсумки складання атестації	8
VI. Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у програмних результатах навчання за спеціальністю «Медсестринство» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти	9
VII. Перелік питань до другого етапу єдиного державного кваліфікаційного іспиту – практично-орієнтованого іспиту – для здобувачів вищої освіти 1-го або 2-го курсу за спеціальністю «Медсестринство» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти	12
Клінічне медсестринство у внутрішній медицині	12
Клінічне медсестринство в хірургії	16
Клінічне медсестринство в педіатрії	20
VIII. Перелік практичних навичок до другого етапу ЄДКІ – практично-орієнтованого іспиту для здобувачів вищої освіти 1-го або 2-го курсу за спеціальністю «Медсестринство» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти	22
Клінічне медсестринство у внутрішній медицині	22
Клінічне медсестринство в хірургії	23
Клінічне медсестринство в педіатрії	24
IX. Приклад типових ситуаційних задач до практично-орієнтованого іспиту (ПОІ)	25
X. Перелік рекомендованої навчальної та навчально-методичної літератури	26
Додаток 1. Зразок протоколу проведення та оцінювання ПОІ	28
Додаток 2. Зразок екзаменаційного білета	29
Додаток 3. Зразок протоколу засідання ЕК з присудження ступеня вищої освіти	30

Навчальне видання

**ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ І ПРОВЕДЕННЯ
ЄДИНОГО ДЕРЖАВНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «МЕДСЕСТРИНСТВО»,
ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ**

***Методичні вказівки
для самостійної позааудиторної роботи
здобувачів вищої освіти 1-го та 2-го курсу***

Упорядники   Ащеулова Тетяна Вадимівна
                      Криворучко Ігор Андрійович
                      Максева Наталя Іванівна
                      Піонова Олена Миколаївна
                      Хіміч Тетяна Юріївна
                      Логвінова Жанна Іванівна
                      Завгородня Любов Василівна
                      Свірепо Павло Васильович
                      Бірюкова Марина Костянтинівна
                      Ярошук Аліна Віталіївна

Відповідальний за випуск

Т. Ю. Хіміч

Редактор Е. Є. Дєпрінда
Комп'ютерна верстка О.Ю. Лавриненко

Формат А5. Ум. друк. арк. 2,0. Зам. № 24-34378.

**Редакційно-видавничий відділ
ХНМУ, пр. Науки, 4, м. Харків, 61022
izdatknmurio@gmail.com**

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавництв, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції серії ДК № 3242 від 18.07.2008 р.